

בס"ד. ר"ד בעת סעודת מוצאי יום הכיפורים, ה'תש"ל.

רשימה פרטית בלתי מוגה

א. על השאלה בענין הס"ת שאומרים עליהם "כל נדרי", האם יש דיוק שצ"ל שלשה ס"ת דוקא — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הלשון "שלשה ספרים" הוא בפע"ח¹, אבל הכוונה היא שיהיו לכל-הפחות שלשה ספרים, שעיי"ז ניתן כח להב"ד של שלשה² (יחד עם החזן, או מלבד החזן), אבל בודאי יכולים להוסיף עוד (כפי שנוהגים בביהכנ"ס כאן שהוציאו יותר מג' ספרים), וכמו שיש ב"ד של כ"ג.

[על מה שהעירו שביאור הנ"ל (ליתן כח לב"ד) הוא ע"פ נגלה, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שגם בקבלה יכול להיות ענין ע"פ נגלה...].
על השאלה במ"ש "מצוה גדולה לקנות ספר ראשון", מהו הדיוק "לקנות" — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הכוונה היא — שצ"ל בזה ענין של הכנה כו', ולא באופן של חנם³. וגם בפשטות — כדי שלא תהי' מחלוקת את מי לכבד כו'. — בביהכנ"ס כאן נהוג לכבד, כיון שזהו באופן שאין מקום לערעור כו', אבל בשאר המקומות מוטב שיהי' זה באופן של מכירה, ולא דוקא בנוגע לספר ראשון, אלא גם בנוגע לשאר הספרים.

ב. על השאלה במ"ש בסידור בנוגע לכפרות⁴, "ושוחטים אותו באשמורת הבוקר אחר סליחות", הרי לפי מנהגנו אין אומרים סליחות בערב יוה"כ"פ — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לשון זה הוא מפע"ח⁵. ובנוגע להתאמה עם מנהגנו — שאלתי את כ"ק מו"ח אדמו"ר, ולא ענה.

ובאמת יש לשאול שאלה טובה יותר: מדוע אמנם אין מנהגנו לומר סליחות בערב יוה"כ"פ ועשיית. ובפרט שבסידור ר"ע גאון (הסידור

שליט"א, שאין זה חידוש שלו, אלא נמצא כבר בספרים שלפנ"ז (חיי אדם כלל קמד ס"ד). אבל ע"פ קבלה, יש לערוך כפרות ע"י תרגול דוקא (פע"ח שבהערה הבאה).
(5) פע"ח שם רפ"א. ועוד.

(1) שער יוה"כ"פ רפ"ב.
(2) ראה גם שו"ת צפע"נ ח"א סוסל"ד.
(3) ראה זח"ב קכח, א. פע"ח שם.
(4) לא' המסובים שאמר שבמשנה ברורה (או"ח סתר"ה סק"ב) איתא שאפשר לערוך כפרות גם ע"י כסף — אמר כ"ק אדמו"ר

הראשון) המנהג דאמירת סליחות הוא רק בימים שבין ר"ה ויוהכ"פ (כפי שדפס כבר בליקוט טעמים ומקורות⁶).

ובכן: שאלה זו שאלו אצל הצ"צ, והשיב, שעד ר"ה העבודה היא כדיבור, ומר"ה עד יוהכ"פ העבודה היא במחשבה⁷.

אמנם, מצינו שהרבנית רבקה (אשת אדמו"ר מהר"ש) היתה אומרת סליחות בעשי"ת, ופעם עשו מנין מיוחד בשבילה כו"⁸.

וכמו"כ היו חסידים בליובאוויטש שנהגו לומר סליחות בעשי"ת.

ג. שאלו על זה שכ"ק אדמו"ר שליט"א מרבה לדבר אודות תשובה עילאה, דלכאורה, צ"ל תחילה תשובה תתאה? וגם: אם מדובר אודות תשו"ע, למה אומרים "על חטא"? — ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

השאלה איך מתאים אמירת "על חטא" עם תשו"ע, אינה על דברי דוקא — שהרי מבואר בחסידות⁹ שענינו של יוהכ"פ הוא תשו"ע, ואעפ"כ אומרים "על חטא".

ובכלל, הענין ד"חטאתי נגדי תמיד"¹⁰ הובא באגה"ת פ"א גם לענין תשו"ע. וכמו"כ מבואר בחסידות¹¹ הענין דאמירת תחנון לאחרי שמו"ע דוקא, אע"פ ששמו"ע הוא בחי' אצילות כו'.

ובנוגע להצורך דהקדמת תשו"ת לפני תשו"ע — הנה:

אע"פ שסדר העבודה הוא "סור מרע (ואח"כ) ועשה טוב"¹², הרי מצינו¹³ ש"אפשר לרשע ובעל עבירות שיעשה תשובה מאהבה כו'", אלא ש"זהו דרך מקרה והוראת שעה כו' כמעשה דר"א בן דורדייא"¹⁴, "אבל סדר העבודה הקבועה .. צריך להקדים תחלה .. יראה תתאה כו'".

ו"באמת אי אפשר לרשעים להתחיל לעבוד ה' בלי שיעשו תשובה על העבר תחלה .. ע"י שבירת לבו ומרירת נפשו על חטאיו"¹⁵ (כיון

(12) תהלים לד, טו. לו, כו.

(13) תניא ספמ"ג.

(14) לא' ששאל איך אפשר להידמות

לראב"ד שיצתה נשמתו כו' — ענה כ"ק

אדמו"ר שליט"א: הרי גם ראב"ד לא התחיל

עבודתו באופן שיצתה נשמתו.

(15) שם פ"ז.

(6) בסוף ה"סליחות" הוצאת קה"ת (ע' עב

הערה 1).

(7) ראה סה"ש תש"ח ע' 164. וש"נ.

(8) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קסה.

וש"נ.

(9) ראה תו"מ סה"מ תשרי ע' קסו. וש"נ.

(10) תהלים נא, ה.

(11) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 15. וש"נ.

ש"עוונותיכם מבדילים" ¹⁶), אבל אעפ"כ, ענין זה גופא יכול להיות באופן של תשו"ע.

והענין בזה — ע"פ דברי רבינו הזקן ¹⁷ שתשו"ע ענינה (לא כפירוש העולם, אלא) "אתדבקות דרוחא ברוחא ע"י תורה וגמ"ח .. בכוונת הלב בתפלה כו'", ובפשטות — להתפלל וללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך חיות כו'.

וע"ד מ"ש רבינו הזקן בהל' ת"ת ¹⁸ בנוגע למארז"ל ¹⁹ "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה וכו'", שקאי אפילו על מי שנמצא במעמד ומצב שע"י התומ"צ שעושה "מוסיף כח בקליפות לפי שעה", ו"כשיחזור אח"כ בתשובה .. אזי מוציא מהקליפה כל התומ"צ וחוזרים לקדושה כו'".

[על השאלה אם הכוונה לדברי אדמו"ר מהוריי"צ ²⁰ ששמע"צ הו"ע תשו"ע — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

המדובר שם הוא מצד מלמעלה, שלכן הרי זה בזמן מיוחד כו'; ואילו מה שהנני מרבה לדבר בלהט ("וואָס איך קאָך זיך") בענין תשו"ע, הרי זה מצד האדם — שמצדו מותר לו לרצות ("ער מעג וועלן") להתחיל עבודתו מיד באופן של תשו"ע ²¹, ללמוד ולהתפלל מתוך חיות כו'. וענין זה אינו בזמן מסויים דוקא, לא רק במועדי חודש תשרי (כמו שמע"צ כו'), אלא גם בחשון וכסלו וכל שאר חדשי השנה].

והעיקר בזה — שרואים בפועל ²², שכאשר מתחילים מיד מלימוד התורה וקיום המצוות מתוך חיות כו', אזי מצליחים, משא"כ כשמתחילים מהענין דתשו"ת, הרי זה קשה יותר, ויכול להיות שלא יצליחו כו'.

וע"ד המדובר כמ"פ ²³ אודות כללות החילוק בין שיטת המוסר לשיטת החסידות: במוסר — עיקר ההתעסקות והלהט ("דער קאָך") הוא

שליט"א: לא מדובר כאן אודות מדריגות נעלות, שבשביל זה צריך להושיבו ב"מזרח", וליתן לו "שלישי", "ששי" או "מפטיר" ... — אפילו אם לא יתנו לו "ישר כח", עליו לעבוד עבודתו — ללמוד ולהתפלל מתוך חיות כו'. (22) כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר גם מ"ש (מלכים-א כ, יא) "אל יתהלל חוגר כמפתח", וכשם שהדברים אמורים בנוגע למלחמה גשמית, כן הוא גם בנוגע למלחמה רוחנית. (23) ראה גם תו"מ חל"ז ע' 82. וש"נ.

(16) ישע"י נט, ב.

(17) תניא אגה"ת רפ"י.

(18) פ"ד ה"ג.

(19) פסחים נ, ב. וש"נ.

(20) ראה שיחת ימים האחרונים דחה"ס

תש"ב ס"ה (סה"ש תש"ב ע' 9).

(21) לא' ששאל מדברי כ"ק אדנ"ע (ראה

קונטרס העבודה פ"ז. קונטרס עה"ח פל"ג)

שאין להתחיל העבודה במדריגות נעלות, כיון שעלולים לטעות — אמר כ"ק אדמו"ר

איך להמנע מענינים בלתי־רצויים, כמו שקר, גאווה, לשון הרע וכיו"ב, ובמילא, אם לא מצליחים לפעול — במה נשארים?! ... משא"כ בחסידות — עיקר ההתעסקות והלהט הוא בעניני תורה ותפלה ויראת שמים כו', ובמילא, גם אם לא מצליחים לפעול — התעסקו בינתיים בעניני טוב וקדושה! ומה גם שסוכ"ס בהכרח שידבק בו משהו ("עפעס מוז זיך צוקלעפן"...)...

ד. א' המסובים הזכיר דברי אדמו"ר מהוריי"צ²⁴ שעריכת סעודה במוצאי יוהכ"פ היא סגולה להרווחה (עשירות) על כל השנה²⁵, ושאל איך הי' המנהג בזה אצל רבותינו נשיאינו שלפנ"ז. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א²⁶:

ענין עריכת סעודה במוצאי יוהכ"פ — מפורש בשו"ע²⁷. ומצינו גם מאמרי חסידות (גם מרבינו הזקן) שנאמרו במוצאי יוהכ"פ²⁸, אבל לא ידוע אם נאמרו בעת הסעודה אם לאו.

דובר גם אודות הסדר דסעודות יו"ט אצל רבותינו נשיאינו (ונזכר גם אודות המנהג שהנהיג כ"ק אדמו"ר שליט"א לערוך סעודה ביום ב' דר"ה לפנות ערב²⁹), וכן אודות עריכת התועודות ב"יאָרצייט", כמו ביום ההילולא יו"ד שבט, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שאף שיש כאלו שמעוררים על זה, מ"מ אינו מתחרט כו'³⁰.

(26) ראה גם ר"ד בעת סעודת מוצאי יוהכ"פ דאשתקד ס"ב (תו"מ חנ"ד ע' 52).
 (27) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתרכ"ד ס"ט. וש"נ.
 (28) ראה אוצר מנהגי חב"ד יוהכ"פ ס"ע רנב ואילך. וש"נ.
 (29) ראה שיחת יום ב' דר"ה תשי"ב בתחלתה (תו"מ ח"ד ריש ע' 8).
 (30) ראה שיחת יו"ד שבט דאשתקד סל"ז ואילך (תו"מ חנ"ה ס"ע 211 ואילך). וש"נ.

(24) ראה "לשמע אזן" ס"ע קמת.
 (25) לא' המסובים שאמר שרוצה לומר "לחיים" עבור ב' ענינים — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: כ"ק מו"ח אדמו"ר לא צמצם והגביל לב' ענינים דוקא; יכולים להמשיך הרחבה בכל הענינים.
 נזכר גם אודות ב' הענינים שביוהכ"פ: "דאית ב' סליחה ומחילה, יום שניתנו בו לחות אחרונות", שלכן "לא היו ימים טובים לישראל .. כיום הכיפורים" (תענית ל, ב).